

Uwagi Izby Projektowania Budowlanego do projektu nowego Prawa zamówień publicznych

Aktualnie trwają prace nad regulacjami dotyczącymi:

- nowego Prawa zamówień publicznych, stanowiącego implementację postanowień 3 nowych dyrektyw w sprawie zamówień publicznych, w tym dyrektywy klasycznej nr 2014/24/UE, regulującej zamówienia budowlane,
- Kodeksu urbanistyczno-budowlanego, który ma kompleksowo regulować problematykę procesu inwestycyjno-budowlanego.

Środowisko oczekuje, że usuną one obecnie występujące bariery i utrudnienia w funkcjonowaniu systemu zamówień publicznych, w tym zamówień budowlanych oraz podniosą sprawność procesów inwestycyjno-budowlanych.

W ocenie Izby Projektowania Budowlanego jest zasadne, aby Kodeks urbanistyczno-budowlany obejmował i regulował także zagadnienia istotne dla systemu zamówień budowlanych, a nowe Prawo zamówień publicznych w większym stopniu niż dotychczas uwzględniało specyfikę zamówień budowlanych.

Wskazuje to na potrzebę i uzasadnia w projekcie nowej ustawy Prawo zamówień publicznych, uwzględnienia przedstawionych zagadnień:

1. W zamówieniach o prace projektowe oraz o wykonanie robót budowlanych, oprócz podstawowego przedmiotu zamówienia, przewidywać **stosowanie zamówień z opcją**, w odniesieniu do *zamówień dodatkowych, uzupełniających i zamiennych*, z ich określeniem w umowach – jako sposób na uwzględnienie ryzyk powodowanych okolicznościami, których nie można dostatecznie precyzyjnie przewidzieć i określić – aby ich skutki były rozłożone na zamawiającego i wykonawcę, zgodnie z ich właściwościami. Wykaz potencjalnych ryzyk budowlanych, których jest 20, określa rozporządzenie Ministra Gospodarki w *sprawie rodzajów ryzyka oraz czynników uwzględnianych przy ich ocenie* (Dz.U. z 2015 r., poz. 284). Niezbędne jest doprecyzowanie w nowej ustawie *Prawo zamówień publicznych* **definicji zamówień z opcją i sposobu ich uwzględniania w dokumentach zamówienia** oraz zasad uwzględniania i rozliczania w trakcie realizacji przedmiotu zamówienia, przynajmniej w odniesieniu do zamówień o usługi i roboty budowlane.
2. Precyzyjnie przenieść do nowego *Prawa zamówień publicznych* dyspozycje *Dyrektywy 2014/24/UE* dotyczące **dopuszczalnych zmian w umowie – 10% w zamówieniach o usługi i 15% w zamówieniach o roboty budowlane**, aby jednoznacznie wynikało kiedy obowiązuje limit 50%, a kiedy 10% i 15%. Jednocześnie należałoby wprowadzić zasadę, że zamawiający w budżecie zamówienia o roboty i usługi budowlane, uwzględnia **i przewiduje rezerwę, w wysokości co najmniej 10÷15%** na ewentualne *zamówienia dodatkowe, uzupełniające lub zamiennne*, powodowane działaniami koniecznymi, wynikającymi z uzasadnionej potrzeby wykonania niektórych *zamówień z opcją*.
3. W zamówieniach o prace projektowe oraz w zamówieniach „projektuj i buduj” winno się upowszechnić zasadę **stosowania procedury wyboru oferty najkorzystniejszej w procedurze konkursu ograniczonego** lub przetargu z prekwalfikacją, tj. oceny ofert zawierających **wstępną koncepcję projektową przedmiotu zamówienia** – z warunkiem zwrotu kosztów wykonawcom tych koncepcji w równej wysokości, ale z przekazaniem przez autorów koncepcji, na rzecz zamawiającego, uprawnienia do zastosowania najlepszych pomysłów innowacyjnych i funkcjonalno-technologicznych zawartych w koncepcjach, w trakcie realizacji przedmiotu zamówienia, czyli przez wykonawcę, którego oferta zostanie oceniona jako najkorzystniejsza. Zaproponowana procedura pozwalałaby realizować obiekty najlepiej spełniające potrzeby zamawiającego i wdrażające pomysły innowacyjne i nowatorskie do gospodarki – zgłoszone w koncepcjach. Natomiast wystąpi potrzeba legalizacji, w procedurze postępowania, zmian w zakresie zamówienia publicznego, powodowanych przyjęciem do realizacji zgłoszonych w ofertach pomysłów innowacyjnych, które mogą powodować istotną zmianę zakresu zamówienia.
4. Dla usunięcia mankamentów obecnych regulacji, dotyczących braku dyspozycji dla inwestorów publicznych przedsięwzięć budowlanych o konieczności analizowania i oceny celowości oraz wykonalności zamierzeń inwestycyjnych – jest zasadne, w budowlanych inwestycjach publicznych, odrębne zamawianie:
 - a) **prac studialnych i przedprojektowych**, w których zamówieniem podstawowym są studia i analizy prowadzące do ustalenia przedmiotu, zakresu celowości i wykonalności przedsięwzięcia oraz związanych z tym rozstrzygnięć inwestora, a także przygotowanie materiałów i danych wyjściowych do projektowania, jak również opracowanie *Programu funkcjonalno-użytkowego* – jeżeli zamawiający przewiduje stosowanie formuły „projektuj i buduj”,

- b) **prac projektowych**, w których zamówieniem podstawowym jest zespół opracowań i projektów, służących do uzyskania opinii, uzgodnień i pozwoleń oraz opisu przedmiotu zamówienia na wykonanie robót budowlanych, w sposób wymagany ustawą *Prawo zamówień publicznych*, a także do ich wykonania i odbioru – oraz sprawowanie nadzoru autorskiego i wykonywania ewentualnych *projektów zamiennych*, w czasie realizacji budowy, a także *zamówień uzupełniających*, możliwych do prawidłowego wykonania dopiero w końcowym etapie realizacji robót budowlanych.

5. Wprowadzić dla inwestorów budowlanych przedsięwzięć publicznych, po zakończeniu inwestycji – **obowiązek zamieszczenia** na portalu Urzędu Zamówień Publicznych lub w Biuletynie Informacji Publicznej, albo w planowanym Rejestrze Budowlanym – **sprawozdania (informacji) zawierającego zestawione porównawczo dane o zamówieniu**, z etapu:

- specyfikacji istotnych warunków zamówienia,
- wyboru oferty i podpisanej umowy,
- po zrealizowaniu przedmiotu zamówienia,

a dotyczących:

- podstawowych parametrów charakteryzujących przedmiot zamówienia,
- trybu postępowania, kryteriów oceny ofert, wykonawcy i jego wynagrodzenia określonego w umowie,
- ewentualnych zmian, ich ilości, wartości i powodów ich wprowadzenia,
- ewentualnych procesach sądowych, ich przedmiocie i sumach spornych oraz rozstrzygnięciach sądowych, jeżeli już zostały wydane.

Dane z takich sprawozdań stanowiłyby doskonały materiał informacyjny dla organizatorów i uczestników postępowań o rynkowych danych podobnych zamówień. Wpłynęłoby to korzystnie na efektywność gospodarczą przyszłych zamówień. Równocześnie stanowiłoby przekazanie społeczeństwu informacji o wynikach zamówienia na jego finiszu. Obecnie występuje brak takich finalnych informacji. Ponadto mobilizowałyby zamawiających do starannego działania.

6. W pełni uwzględnić obecne regulacje prawne, dotyczące:

- dokumentów jakie służą zamawiającemu do opisu przedmiotu zamówienia na roboty budowlane, które określa i całość problematyki reguluje art. 31 obecnej ustawy. Przesłanki zawarte w art. 61 ust. 3 opinowanej ustawy mogą częściowo być przydatne przy formułowaniu wymagań zamawiającego w zamówieniach o opracowanie dokumentacji projektowej lub programu funkcjonalno-użytkowego,
- w zamówieniach o prace projektowe występuje potrzeba i zasadność:
 - wydłużenia z obecnych 4 lat na co najmniej 6 lat dopuszczalności przewidywania *zamówień uzupełniających* – na wykonanie instrukcji obsługi i eksploatacji zrealizowanych obiektów budowlanych oraz projektów organizacji ruchu w przedsięwzięciach drogowych, a także dokumentów dla dozoru technicznego. W opracowaniach tych powinno się uwzględniać zmiany w zakresie inwestycji aż do jej zakończenia, a łączny czas na zamówienie i wykonanie prac projektowych i robót budowlanych na pewno przewyższy zawarte w projekcie ustawy 3 lata. Wcześniejsze wykonanie tych opracowań przeważnie skutkuje ich nieaktualnością, powodowaną wprowadzonymi zmianami w trakcie wykonywania robót budowlanych,
 - przewidywania możliwości udzielania zaliczek, także w zamówieniach o prace projektowe,
- w art. 308 opinowanej ustawy i innych określających 2 lub 3-dniowe terminy wykonania niektórych czynności powinno się dopisać „roboczych”, aby wyłączyć możliwość korzystania z dni wolnych od pracy,
- zachowania obecnych regulacji:
 - zawartych w art. 90 obecnej ustawy, wskazujących zamawiającemu parametry kiedy powinien wymagać wyjaśnień od oferenta, że jego oferta nie zawiera ceny rażąco niskiej – wprowadzonych ustawą nowelizacyjną, ogłoszoną w Dz.U. z 2014 r., poz. 1232,
 - uprawnień dla organizacji pozarządowych do występowania w procedurach odwoławczych (art. 179 ust. 2 obecnej ustawy),
 - możliwości korzystania przez zamawiających z przykładowych wzorców umów, regulaminów i in. dokumentów (art. 36c),
 - zakresu dopuszczalnych utajnień w ofertach i ich odtajnienia (art. 8 ust. 3),
 - innych prawidłowych regulacji zawartych w dotychczasowej ustawie Pzp.

7. Powołując się na konstatację podaną w pkt.5, części I-jej dyrektywy Nr 2014/24/UE (str. 5), że „*żaden przepis niniejszej dyrektywy nie zobowiązuje państw członkowskich do zlecania podmiotom zewnętrznym świadczenia usług, które chcą świadczyć samodzielnie lub zorganizować w sposób inny niż w drodze zamówień publicznych*” – Izba wnioskuje, w ramach prac nad nową ustawą *Prawa zamówień publicznych*, odbicie pogłębionej dyskusji czy **opracowań związanych z planowaniem i zagospodarowaniem przestrzennym – nie wyłączyć spod rygorów zamówień publicznych**.

W ocenie Izby wykonywanie opracowań planistycznych to praca ciągła, powiązana z kadencyjnością samorządów terytorialnych i ich programów rozwojowych. Powinna ona być wykonywana przez specjalistyczne

wielobranżowe jednostki pracujące na zasadach budżetowych, a nie zespoły wyłonione doraźnie, przeważnie za najniższą cenę i przy małej znajomości uwarunkowań rozwojowych obszaru objętego zamówionym opracowaniem planistycznym. W efekcie obecny system planowania przestrzennego jest mało efektywny i nie zapewnia łatwego uzyskania szeregu danych warunkujących sprawne inwestowanie. Zaskutkowało to przeniesieniem niektórych opracowań, np.: wariantowania lokalizacji, w szczególności inwestycji liniowych, z planowania przestrzennego na etap projektowania budowlanego – z wieloma niedobrymi następstwami i koniecznością uchwalenia dużej liczby specustaw, bez których nie byłoby możliwe przeprowadzenie wielu inwestycji.

8. Powinno się również wprowadzić w nowej ustawie *Prawo zamówień publicznych* możliwość polubownego rozstrzygnięcia sporów.